



เดือน กุมภาพันธ์ 2563 (ฉ-4)



เพลี้ยจักจั่นมะม่วง

ระยะนี้เข้าสู่ช่วงที่มะม่วงเริ่มแทงช่อดอกจนถึงระยะพัฒนาผล เกษตรกรชาวสวนมะม่วงควรเฝ้าระวัง การเข้าทำลายของเพลี้ยจักจั่นมะม่วง มักพบตัวอ่อนและตัวเต็มวัยเข้าทำลายใบอ่อน ช่อดอก ก้านดอก และยอดอ่อน โดยระยะที่มะม่วงกำลังออกดอกจะเกิดความเสียหายมากที่สุด เพลี้ยจักจั่นมะม่วงจะดูดกินน้ำเลี้ยงจากช่อดอก ทำให้ดอกแห้ง ดอกร่วง และติดผลน้อยหรือไม่ติดผล ขณะที่เพลี้ยจักจั่นดูดกินน้ำเลี้ยงจะถ่ายมูลเป็นน้ำหวานเหนียวๆ ติดตามใบ ช่อดอก ผล และรอบทรงพุ่ม ทำให้ใบเปียก เกิดราดำปกคลุม ส่งผลต่อการสังเคราะห์แสงของใบ ส่วนใบอ่อน (ใบเพสลาด) จะบิดงอโค้งลง และมีอาการปลายใบแห้งได้



เพลี้ยจักจั่นที่พบการระบาดมี ๒ ชนิด ได้แก่

๑. *Idioscopus clypealis* (Lethierry)



ขนาดลำตัวเพศผู้ยาวเฉลี่ย ๓.๖๔ มิลลิเมตร เพศเมียยาวเฉลี่ย ๓.๗๘ มิลลิเมตร พื้นสีของหัว ลำตัว และปีกมีสีน้ำตาลอ่อนอมเขียว รูปร่างเป็นรูปปลีมี ลำตัวเรียวยาว แล่นไปทางปลายปีก ใบหน้ามีจุดกลมสีดำ ๔ จุด และขอบด้านหน้าของแผ่นแข็งทางตอนท้ายของปล้องอก (scutellum) อีก ๒ จุด แผ่นริมฝีปากบน (clypeus) มีสีดำเต็มแผ่น

๒. *Idioscopus niveosparsus* (Lethierry)



ลักษณะส่วนหัวและลำตัวเป็นรูปปลีมี ขนาดลำตัวเพศผู้ยาวเฉลี่ย ๔.๔๕ มิลลิเมตร เพศเมียยาวเฉลี่ย ๔.๗๑ มิลลิเมตร เพลี้ยจักจั่นชนิดนี้มีแผ่นสันหลังอกปล้องแรก (pronotum) และแผ่นแข็งทางตอนท้ายของปล้องอก (scutellum) เป็นสีน้ำตาลอมเทา มีจุดสีดำประปรายทั่วไป เวลาที่ปีกทั้งสองประกอปกันจะเห็นจุดสีขาวใสเรียงกันเป็นรูปตัววี (V) ตรงกลาง หลังใบหน้า (Front) มีแถบสีน้ำตาลเข้มทอดขวางตรงกลางใบหน้า และจุดกลมสีขาวบนใบหน้าจะอยู่ในระดับเสมอกับตาเดียว

เพลี้ยจักจั่นเพศเมียจะวางไข่เป็นฟองเดี่ยวๆ รูปร่างยาวรีสีเหลืองอ่อน จะวางไข่ตามแกนกลางใบอ่อนหรือ ก้านช่อดอก ปรากฏเป็นแผลเล็กๆ คล้ายมีดกรีด หลังจากวางไข่แล้วประมาณ ๑ – ๒ วัน จะเห็นยางมะม่วงไหลออก ให้เห็น ระยะไข่ ๗ – ๑๐ วัน เมื่อไข่ฟักเป็นตัวอ่อนจะดูดกินน้ำเลี้ยงจากช่อดอกและใบ ตัวอ่อนเจริญเติบโตโดยการลอกคราบ ๔ ครั้ง ระยะตัวอ่อน ๑๗ – ๑๙ วัน จึงเป็นตัวเต็มวัย การเคลื่อนไหวของตัวอ่อนมักพบอยู่เป็นกลุ่มตามช่อดอกและใบ โดยเฉพาะบริเวณโคนของก้านช่อดอกและก้านใบ

จำนวนเพลี้ยจักจั่นที่เข้าทำลายช่อดอก มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำให้ดอกร่วงและไม่ติดผล ดังนั้น ถ้าพบเพลี้ยจักจั่นตั้งแต่ ๕ ตัวต่อช่อ ก็มีผลทำให้ดอกร่วงได้ ถ้าพบปริมาณเพลี้ยจักจั่น เพิ่มมากขึ้นในระยะดอกใกล้บาน ก็จะทำให้ดอกร่วงได้เช่นกัน แมลงชนิดนี้ พบระบาดอยู่ทั่วไปทุกแห่งที่ปลูกมะม่วง และพบได้ตลอดทั้งปี แต่ปริมาณประชากรของเพลี้ยจักจั่น เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงมะม่วงออกดอก ระหว่างเดือนธันวาคมถึงมกราคม ซึ่งปริมาณแมลงจะสูงขึ้นเรื่อยๆ จากระยะดอกตูม และมีปริมาณสูงสุดเมื่อดอกใกล้บาน และลดลงเมื่อมะม่วงเริ่มติดผล

การป้องกันกำจัด

๑. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง

๒. การตัดแต่งกิ่งภายหลังเก็บผลผลิต จะช่วยลดที่หลบซ่อนของเพลี้ยจักจั่น และทำให้การพ่นสารฆ่าแมลงมีประสิทธิภาพดีขึ้น

๓. ระยะก่อนดอกบาน หากสำรวจพบเพลี้ยจักจั่นมากกว่า ๕ ตัวต่อช่อ พ่นด้วยสารฆ่าแมลงดังนี้

ชื่อสามัญ	ชื่อการค้า	อัตราการใช้
แลมบ์ดา-ไซฮาโลทริน	คาราแต้ ๒.๕% อีซี	๑๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
คาร์บาริล	เซฟวิน ๘๕% ดับเบิ้ลยูพี	๖๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
อิมิดาโคลพริด	คอนฟิเตอร์ ๑๐๐ เอสแอล	๑๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
ไดโนทีฟูแรน	สตาร์เกิล	๑๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
ไทอะมีโทแซม	แอคทารา ๒๕ % ดับเบิ้ลยูจี	๒.๕ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

หรือใช้สารสกัดสะเดา อัตรา ๖๐-๘๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นในช่วงเวลาเย็น

เมื่อช่อดอกบานแล้วไม่ควรพ่นสารฆ่าแมลง เพราะอาจเป็นอันตรายต่อแมลงผสมเกสร และหมั่นสำรวจช่อดอกอยู่เสมอ

๔. การพ่นสารฆ่าแมลงให้มีประสิทธิภาพ ควรพ่นให้ทั่วถึงลำต้น มิเช่นนั้นตัวเต็มวัยจะเคลื่อนย้ายหลบซ่อนไปยังบริเวณที่พ่นสารฆ่าแมลงไม่ถึง ควรปรับหัวฉีดให้เป็นละอองฝอย และระยะเวลาการฉีดพ่น

๕. ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตรา ๑ กิโลกรัม ผสมน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดล้างช่อดอกและใบ เพื่อช่วยแก้ปัญหาโรค ราดำ ถ้าแรงอัดฉีดของน้ำแรงพอจะช่วยให้เพลี้ยในระยะตัวอ่อนกระเด็นออกจากช่อดอกได้ ต้องระมัดระวังอย่าให้กระแทกดอกมะม่วงแรงเกินไป เพราะอาจทำให้ดอกหรือผลที่เริ่มติดร่วงได้

๖. ใช้กับดักแสงไฟ ดักตัวเต็มวัยที่บินมาเล่นไฟ

๗. อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติที่ช่วยทำลายเพลี้ยจักจั่นมะม่วง ได้แก่

ผีเสื้อตัวเบียน *Epipyrops fuliginosa* Tams

แมลงวันตาโต *Pipunculus annulifemur* Brunetti

แตนเบียน *Centrodora idiocera* Ferrieri

แมงมุม *Lyssomanes sikkimensis* และ *Plexippus paykullii*